

Ніхто не каже «ні»

Вінницький міський голова Володимир Гройсман, як справжній філософ сучасності, розповідає про реальні важелі та дієві механізми налагодження ефективної співпраці між центром та місцевою владою

Розмову веде **Василь ЗОРЯ**

– Пане Володимире, якими, на вашу думку, є перспективи місцевого самоврядування за умов недосконалості вітчизняного законодавства в цій сфері?

– Краще ставити запитання не про перспективи місцевого самоврядування, а в цілому про можливість успіху нашої держави, фундаментом якої є місцева влада. Якщо порівняти Україну з Польщею, то одним із найбільших досягнень нашого сусіда після розпаду Радянського Союзу є, на мій погляд, саме проведення надзвичайно вдалої реформи місцевого самоврядування.

В українському суспільстві існує чимало гострих проблем. Однак саме адміністративна реформа має на меті створення дієвої системи органів місцевого самоврядування, що дасть змогу державі вийти на ефективніший рівень роботи. Тож суть цієї реформи полягає в тому, що найбільш наближена до людей влада, яка має реальні ресурси і повноваження, є найефективнішою формою управління. Так повинно бути.

На сьогодні ми зіткнулися з глибокою проблемою, витoki якої сягають періоду пострадянського синдрому. У 1997 році було прийнято закон про місцеве самоврядування. Я гадаю, що для того часу це був своєрідний революційний і справді необхідний крок. Але якщо ми хочемо розвиватися швидко та ефективно, мусимо вдосконалити систему взаємовідносин між центром і регіонами. Я вважаю, що реформа має здійснюватись одночасно у двох напрямках: надання можливості самостійного формування ресурсної бази на рівні місцевого самоврядування; максимальна відповідальність посадовців перед народом і законом. Варіантів може бути безліч, і тут по-

трібна дискусія. Я веду мову про те, що для того, аби вирішувати актуальні проблеми сьогодення, регіон повинен мати власний ресурс.

– А як же дотації та субвенції, які ви отримуєте?

– Чому ми повинні отримувати дотації та субвенції? Я ніколи не кажу: «Дайте нам гроші!», я кажу: «Дайте нам можливість та інструменти, які ми будемо використовувати для того, щоб вирішувати ті чи інші проблеми!» Ми

повинні встигати вирішувати проблеми теперішні й одночасно дивитись у майбутнє. Зважаючи на обсяг повноважень, що їх делегувала нам держава, ми отримуємо певну частину державного бюджету. За розрахунками Асоціації міст України до місцевих бюджетів для фінансування делегованих повноважень щороку потрапляє на 8–10 млрд грн менше від необхідного обсягу. Разом з тим, ми не маємо жодного механізму, що дав би нам змогу не поповнювати цей бюджет. Інакше кажучи, у разі недофінансування ми опиняємось у вкрай напруженому становищі й саме через це не можемо вирішити низку питань.

Ще однією проблемою є формування першого й другого кошків доходів. Якщо ми говоримо про прибутковий податок з громадян, що становить 70–80% надходжень до місцевих бюджетів, то він належить до першого кошика, з якого ми можемо фінансувати тільки делеговані повноваження. Другий кошик на сьогодні залишається порожнім. Нехай би держава дозволила частину коштів, отриманих з цього податку, перерозподіляти й зараховувати до другого кошика, тоді ми зможемо виконувати свої повноваження. Мова йде про розвиток регіонів і про вирішення нагальних проблем у сфері ЖКГ та розвитку міста.

– Перед ким ви ставили це питання?

– Я говорив про це на нарадах та в координаційних радах з питань діяльності органів місцевого самоврядування при Президенті України та Кабінеті Міністрів.

Є ще один варіант. На нашій території працюють юридичні особи та підприємства, а регіони не зацікавлені в збільшенні їх кількості. Безпосередньо ми не уповноважені залучати нові підприємства, між розміщенням підприємства і благополуччям міста немає прямого зв'язку. З підприємства до міського бюджету надходить тільки прибутковий податок з громадян відповідно до розмірів офіційної заробітної платні. Решта, приміром – податок на прибуток підприємства, відраховується до держбюджету. Вважаю, що певний відсоток від роботи цих підприємств має залишатися в другому кошику та місцевому бюджеті.

– І що вам на це відповіли?

– Ніхто не каже «ні». Заперечень я поки що не чув. Гадаю, кожен, з ким ми дискутуємо на цю тему, розуміє, що настав час змін. Сьогодні все перебуває на стадії опрацювання. Я вважаю, що ми мусимо пройти декілька стадій, однак невід'ємною складовою кожної з них має бути врахування позиції суспільства. Приблизно таких позицій можна визначити три: обговорення, прийняття рішення, початок його реалізації.

– Скільки може тривати кожний етап?

– На жаль, досі ми постійно тупцюємо на першому етапі – тільки говоримо.

– Яким чином реально забрати всі фінансові важелі від центральної влади?

– Насправді мова йде лише про певну децентралізацію влади. Для цього мають бути реальне бачення та політична воля. Треба один раз узяти і віддати. Таке рішення достатньо прийняти більшістю голосів у ВР незалежно від фракції. Я не хочу політизувати це пи-

«Я не вірю в неможливість здійснення чогось задуманого»

тання. Це питання життя або існування України, а не окремого міста: чи ми житимемо й розвиватимемося, чи просто існуватимемо. Насправді я вважаю, що

це ключова реформа, яка має відбутись в Україні. Розумію, що її реалізація буде досить неоднозначною. Фаховий рівень керівників різних рівнів місцевого самоврядування є різним.

Я переконаний у тому, що протягом двох-трьох років система більш жорстких взаємовідносин з територіальними громадами відкине неефективних керівників, натомість ефективним будуть створені умови для більш повної реалізації. Стосовно фахового рівня можу сказати, що інститут місцевого самоврядування чи не єдиний, який може виявляти на конкретних справах по-справжньому кваліфіковані кадри. Ніколи в житті жодне міністерство не виконає роботу, яка відповідала б інтересам регіону, ефективніше за територіальну громаду.

– А якщо вам запропонують посаду міністра в Києві? Хтось же мусить просувати ці реформи на високому рівні?

– Я готовий працювати над цими реформами і в статусі міського голови. Я брав на себе певні зобов'язання перед своїми виборцями, і який це матиме вигляд, коли я відмовлюся від них і піду на іншу посаду? Мене це не влаштовує. Я прийняв рішення працювати на місто, забезпечити його розвиток, і разом з командою ми виконуємо взяті на себе зобов'язання. Оцінювати – вінни-

чанам. Змінювати правила я не звик. Обмін довіри людей на кар'єру – це не для мене.

– Подекуди політична нестабільність у Києві негативно впливає на функціонування місцевого самоврядування, його відносини з місцевими органами виконавчої влади. Чому цього не відчувається у Вінниці?

– Перші особи як мінімум мають розуміти, що вони тут не назавжди – і тільки для того, щоб ефективно робити свою справу. У кожного є своя зона відповідальності. На рівні керівництва області в нас немає конкуренції та протистояння. Ми зосереджені на досягненні спільного результату, будуюмо єдину стратегію розвитку регіону – на першому місці в нас робота. Таке ставлення є запорукою нормальних конструктивних ділових відносин.

– Це є гарантією авторитету місцевої та обласної влади?

– На мою думку, влада є авторитетною тільки тоді, коли вона просто виконує свої функції. Якщо влада працює, вона завжди буде авторитетною. Принцип «Ти дурень! – Сам дурень!» є пережитком минулого.

– Чому ж ці проблеми виникають в інших регіонах?

– Ніхто нікого не вчив правильно керувати містом. Я для себе визначив кілька пріоритетних напрямів, і ми в них рухаємося. По-перше, слід враховувати потреби всіх сфер життя. Місто – складний організм. Не можна опікуватися комунальною сферою та охороною здоров'я і забути про культуру та освіту. Для того щоб забезпечити цей баланс, потрібно формувати власну стратегію. Ми визначили свою стратегію на найближчі 22 роки. Ми розуміємо, що і як потрібно робити в місті для того, щоб воно розвивалося, стало зручним і комфортним. Дуже важливо те, як людина почувається в місті. Ми повинні забезпечити якісні умови життя, високий рівень медичного обслуговування, доступну освіту. Це вимагає комплексних заходів.

Для реалізації цих завдань нам потрібна якісна управлінська структура, в основі якої – координація роботи органів місцевого самоврядування. А зараз рівень комунікації між підрозділами місцевої влади такий низький, що один не знає, чим займається інший.

Ми запровадили систему Муніципального університету перепідготовки та підвищення кваліфікації всіх посадових осіб органів місцевого самоврядування, яка допомагає нам вирішити низку кадрових питань. У рамках нашого університету готуємо фахівців, які будуть обізнані з функціями кожного департаменту. Працівники від самого початку мають бути налаштовані на спільний результат, а не на марнування часу на роботу з папірцями. Саме тому в запровадженій системі одним із найважливіших елементів є підвищення кваліфікації кадрів.

– Наскільки законопроекти №1311 та №1313, що належать до президентського пакета, можуть працювати самостійно, без загальної адміністративної реформи?

– Не варто ухвалювати окремі закони – потрібно змінити систему. Нам не треба винаходити велосипед. Повернімося до наших сусідів з Польщі. Вони провели вдалу реформу. Ми можемо взяти польський досвід, покласти його в основу нашої реформи. Ми мусимо дати можливість місцевому самоврядуванню бути самостійним.

На кого сьогодні працює людина, яку призначають на посаду? На того, хто її призначив. На кого працюватиме людина, яку оберуть? На тих, хто її обрав. Це цілком закономірно.

Я переконаний у тому, що правові відносини між центром і регіонами мають бути відпрацьовані до такої міри, щоб не залишалася місця для жодних суперечностей. Держава повинна здійснювати жорсткий контроль за діяльністю представників органів влади і формувати стратегію розвитку країни.

Потрібен чіткий розподіл повноважень між органами влади. Тільки за таких умов ми зможемо з повагою ставитися до всіх суб'єктів влади. Потрібно відкласти в бік конфліктні питання і зайнятися конструктивною діяльністю. Спочатку слід виконати роботу, а потім сваритись, а в нас усе навпаки. Прикро те, що це стало нормою життя. Ми звинувачуємо, критикуємо, ображаємо... Це неприпустимо!

– Чи ви допускаєте появу третьої сили, яка перебере на себе функції управління державою і візьме зовсім інший курс?

– Така сила обов'язково має бути. Вона повинна з'явитись, і це буде ціл-

ком природно. Нам потрібно забути про все й почати з чистого аркуша. Мова йде або про життя, або про політичну смерть. Життя можливе тільки за умови концентрації на проблемах, а не на внесенні розбрату та поширенні звинувачень. Ми не зможемо подолати перешкоди, якщо не поставимо перед собою високу планку.

Коли я 2006 року прийшов у місцеве самоврядування, то пообіцяв конкретні речі. Є принаймні дві знакові події, про які знає вся Україна. Перша – це ремонт доріг: 15 квітня 2006 року було зібрано першу нараду, присвячену вирішенню цього питання, а вже 15 червня розпочато капітальний ремонт доріг на території міста. По-друге, я пообіцяв, що протягом двох років ми ліквідуємо проблему стихійної торгівлі в місті. Дехто просто посміхався у відповідь, але коли ми виконали поставлені завдання, використовуючи цілком цивілізовані методи роботи, ставлення людей змінилось. Я не вірю в неможливість здійснення чогось задуманого.

Вважаю, що і на рівні держави можна почати наводити лад і створювати відповідний клімат для життя людей.

Такою має бути позиція кожної нормальної людини – як при владі, так і в суспільстві.

Ще один фактор, що негативно впливає на розвиток регіонів, – пропорційна система виборів. Поза сумнівом, партії мають брати участь у виборах, але партійно-політичний вплив на вирішення місцевих справ слід мінімізувати. Роль партій потрібно підносити на рівні Верховної Ради. І не треба збільшувати прохідний бар'єр – достатньо відкритих списків. Можливо, варто запровадити пропорційно-мажоритарну систему. Стосовно кадрових пропозицій: вони мають народжуватися не штучно, а внаслідок природного відбору.

Я переконаний у тому, що сьогодні ключовою проблемою є зміна політичних еліт.

– Коли, на вашу думку, можна розраховувати на появу справді нової генерації політиків?

– Люди, які сьогодні працюють і вважають себе представниками нової формації, це – не майбутнє, це – сьогодні. І, напевне, вони готові зробити багато для того, щоб показати певні результати...